

So...
Golantari elj

BECSÜLETTEL

HIVEN

CLEVELAND, OHIO
JAN 22 1958

IT ALL DEPENDS ON
ZIP CODE
U.S. 10c

EGYESÜLETI
ÉRTESITŐ

Kiadó: Magyar Csendőrök Családi Közö
Jan 14, 1958. B. 56-940 — Cleveland, Ohio.
1974. december — 51-52 szám

3 könyv - az előzőekben

Belam. Itt a nekem meg
küldött E.E. A császár-
sört magyar írók el, minen-
nyiben az írás, de be nem fu-
tott círással nemem jellelt pötol-
ni a maradék élményeimből,
hogy lére eredtet, hogy lezárás
32 oldal legyen. Jól nem volt
a saktáromban.

Prézáltem a pappal. A csatolt papir-
részben 4000\$ ezer db. Kermény-
városban 5000! Figyelés: 1/3 a
szendelésre, 1/3 a nyomon követi
1/3, ha Rész van. Ez a "szabály".

A szöveg 1-1 oldalra pont úgy
léve, mint eliben a mi, Rész
Lepindában, - ilyen a nyelv. A
Te nyelvűred lapoként így egy
ilyen oldalt tesz Rész. 350 oldalt
szándékom ez.

Most az utáni lépésem. De a
hogy figyeltem a magyar nyelvű pu-
szárokat, ha 5-600 elfolyt elin
belle. Bizt tündérek. Are a Te old-
god. Szépén? is tud hozzá, az így nyelven.

Ezt az E.E-t nagyon Agnes kapott, és
nem nem, volt Rész, amidozza
nyeltes is A. az te maest.
Részben Részben Részben Részben
oldalt is -

Olléle Rész

KARÁCSONYI GONDOLATOK

Magános csend vesz körül. Az első téli, beköszöntő
hótakaró oly hirtelen, váratlanul toppant be városunkba és
környékére, hogy ki sem látsunk már a jó Isten fehér aján-
dékából.

És ebben a nagy csendben belemélyedek a múlt ködös
távlatába... Emlékeim körülzsonganak, lelkem visszazáll
rég letűnt időkbe... Egyszerre ott vagyok az Isten által jó-
kedvében megteremtett drága szent magyar földön, a 29
éve otthagyt, kiüldözött, az istentelen vörös pribékek által
leigázott, kifosztott, Kárpátok övezte integer magyar birodalomban, szűkebb felvidéki hazámban.

Csendes kis szobámban a visszaemlékezés hangula-
tában már szinte nincs tér, idő, csak végtelenség... örök
sóhaj és imádságos könyörgés a Mindenhatóhoz, hogy a
magyar nép lélekben, testben iszonyatosan szenvedő Ad-
ventjét tegye szebbé és boldogabbá, hogy független, szabad
hazában ünnepelhesse meg a Te szent fiad születését, a
megváltó Jézus Urunk földre jövetelét.

A Karácsonyi Csoda sokkal több a mi hívő lelkünknek,
mint a menyei kórus hangja közt érkezett gyermek, aki is-
tállóból indult el, hogy a legszebb tanítást adja az ember-
ségnek.

Karácsony éjszakáján az Ég ölelkezett össze a Földdel,
az Isten az emberrel, teremtmény a Teremtővel.

Bajtársak! Magyar Testvéreim!

Aki egyszer rátalál a Hit karácsonyára, belső boldog-
ságának ragyogása mellett sápadt lesz a legszebb kara-
csonyfa fénye!

Az üzleti karácsony-vásár zaja nem tudja elnyomni
elméjében az evangéliumi karácsony mindig új csodálattal
és hálával fogadott örömhírét: "az Ige testté lön és miköz-
tünk lakozik."

A Kisdobban nemcsak az Isten lépett közelünkbe, ha-
nem rajta keresztül mi is az Isten közelébe léptünk.

Általa mulandó, gyarló emberi természetünk az Isten
természetfelettségébe öltözik, teremtményből Krisztus test-
vérei, az Isten gyermekei és az ő végtelen boldogságának
örökösei leszünk!

a segélyezést intéző bajtárs a karácsonyi segélyekről, amit a közgyűlés tudomásul vett és jóváhagyott.

Tisztségviselő választásra, mert sem javaslat, sem lemondás nem történt — nem került sor. Így a korelnök kihirdette, hogy a régi gárda a következő évre is a helyén marad.

Utána még a jövő évi Csendőrnapi rendezése, helye, ideje került tárgyalás alá.

A közgyűlés ugyancsak a Hiszekegy-nyel zárult.

— A sok előkészítő munkát igénylő idei szilveszterünk — remélt — sikeréről a következő számunkban hozunk tudósítást.

HALOTTAINK

— ZALÁNTAY János ezredes bajtársunk ez év szeptember 11-én súlyos, hosszas betegeskedés után Cincinnati, O-ban meghalt.

Mint fiatal honvéd zászlós 1914-ben került a frontra. Végig küzdötte az I.v. háborút, ahol megsebesült.

1918 végén már mint főhadnagy lépett a testületünkbe, ahol rangja szerint különböző beosztásokban szolgált le 27 esztendőt, legutóbb mint kerpk. helyettes Marosvásárhelyen.

Feleségének ez év elején történt elhalálása csak sietette, hogy a gyilkos kór végezzen vele is.

Szolgálatát a pontosság, szorgalom, az erély jellemezte.

A háborúban két kitüntetést szerzett és tulajdonosa volt a Magyar Koronás Bronz Érdeméremnek is.

Igen jó csendőr és ugyanolyan jó bajtárs volt.

Közösségünk koszorút küldött a sírjára.

— Clevelandban is temették. Vitéz kőszegi MEGAY László őrnagy bajtársunk, Családi Közösségünk volt alapító tagja hagyta itt hön szeretett családját és minket szept. 29-én.

Még mint fiatal hadapród, a Prónay zlj. kötelékében résztvett a Nyugatmagyarországért folyt csatározásokban,

ahol parancsnoka és egész életén át eszményképe a Mária Teréziás bajtársunk, Taby Árpád volt.

A 20-as évek elején e zlj. tisztikarát átminősítették csendőrökké, amikor ő is elvégezte a főtiszti tanfolyamot.

Utána a csendőrsors szerint változott az állomáshelye, míg legutóbb mint a miskolci cső. ker. előadója működött.

A németországi Osterodeból vándorolt ki Clevelandba, ahol nehéz testi munka árán nevelte fel gyermekeit. Nem tágitott a munkahelyéről még akkor sem, mikor egy alattomos kór megtámadta az egészségét és csak több, súlyos operáció után ment a megérdemelt nyugdíjba.

Utolsó napjáig élénk érdeklődést mutatott minden igaz ügy iránt és azokat anyagilag is támogatta, mert meg nem alkuvó, kemény magyar volt!

Testületünk közszeretben álló tagja igen jó csendőr és hű barát volt. Számunkra is nagy veszteség a halála.

Tulajdonosa volt a kormányzói Dicsérő Elismerés Koronás Bronz Érmének.

Koporsójánál igen sok csendőr és barát jelent meg, ahol a Cs. Cs. K. elnöke búcsúztatta, kiemelve érdemeit.

— Ugyancsak Clevelandban temették el KISS Pál IV. főtörzsőrmestert, aki ez év novemberében halt meg súlyos operáció és hosszas betegeskedés után.

Az emigrációban — nyugdíjba menetele után — igen visszavonultan élt, s magánosan rózsa sétáit a magyar negyedben.

Legutóbb a szekszárdi osztály högyészi örsének volt a parancsnoka.

Cső. Közösségünk nemzetiszín szalagos koszorúval búcsúzott bajtársunktól.

— Ez év szeptember 29-én hunyt el néhai TÓTH Ernő bajtársunk özvegye, szül. SCHWARTZER Lujza.

Közösségünknek alapítása óta hűséges pártoló-tagja volt családjával együtt.

Gyászolják gyermekei, unokái, rokonai, velünk együtt. Közösségünk koszorút helyezett kedves tagunk sírjára.

Az elhunytak családtagjainak ezúton is őszinte részvétünket fejezzük ki itt is, a Cs.Cs.K. nevében.

Halottaink, nyugodjatok békében!

4 L. a halottaink a halál híradás

174 old

SZEMÉLYI VÁLTOZÁSOK A "MKCSBK"-BEN

V. baranchi TAMÁSKA Endre szds. bajtársunk (1534 Park Blvd. PITTSBURGH, Pa. 15216 U.S.A.) 1974. dec. 20-án érkezett levelében értesítette közösségünk elnökét, hogy a bajtársak közös óhajának eleget téve, a vitéz Vattay Ferenc ezredes lemondása folytán megüresedett "MKCSBK VEZETŐ" megbízást 1975. dec. 31-ig terjedő időre elfogadta és átvette.

Az ugyancsak megüresedett "MKCSBK ÜGYVEZETŐ"-i tisztséget — a cső. bajtársak felkérésére — 1974 jul. 1. óta ENYEDY László főtörm. bajtársunk (419 Merkimer St. HAMILTON, Ont. Canada) látja el.

Családi Közösségünk az "MKCSBK" tagjainak ezen választását örömmel fogadja és a "Vezető", valamint "Ügyvezető" bajtársaknak legjobb kívánságait küldi az Új Esztendőre, biztosítva őket a clevelandi bajtársak odaadó támogatásáról.

UDVARI VADÁSZAT

K. L. bajtársunk gödöllői emlékeiből

"Az udvari vadászatokon, s az azzal kapcsolatos vadász-ebéden, amire az ország számos neves embere hivatalos volt, nekem is volt szerencsém több ízben is résztvenni, mint szárnyparancsnok. Én természetesen már a helyszínen vártam a Kormányzó urat, aki elsőnek hozzám lépett, s jelentkezésem után kézfogással üdvözölt. Mindig kitüntető figyelemmel és szívéllyel bánt velem, ami nem nekem, hanem az általa nagyrabecsült csendőrségnek szólt.

Házigazdai figyelmét dokumentálja az a kis epizód is, amikor ebéd alkalmával észrevette, hogy előttem, aki vele szemben az asztal végén ültem, nincs bor. Azonnal utasította az udvari vadászt, hogy egy üveggel tegyen elélem. Ez az eset egyébként a galgamácsi vadaskertben történt, az étkezés céljára felállított sátorban, amit a Kormányzó úr Mesticzky lengyel államelnöktől kapott ajándékba.

Éles megfigyelőképességére jellemző az alábbi eset, amiért jóindulatú figyelmeztetést kaptam tőle. A hajtók közé

— biztonsági okokból — a nyomozó alosztálytól polgári ruhába bújtatott "hajtók" is voltak elvegyítve. Egy ilyen nyomozó csendőr az alföldön szokásos szőrös tarisznyát viselt. Ez feltűnt a Kormányzó úrnak és ebéd alatt mosolyogva felrótta nekem ezt a hibát azzal, hogy ezt, az itt szokatlan tarisznyát a többi idevaló hajtó is bizonyára észreveszi és így az inkognitó nem sokat ér. Ő egyébként — közölte folytatólag — egy kilométerről is felismeri, hogy ki a csendőr a hajtók között, hiába vannak álruhában. Megjegyezte még, hogy nem szereti, ha csendőröket ilyen szolgálatra vezényelnek ki.

Az igazat megvallva, jómagam nem vettem figyelembe ezt az elűtő "szőrös tarisznyát", s jelentettem, hogy ez a jövőben nem fog előfordulni.

A vadászat végén ismét kézfogással búcsúzott tőlem.

Az idő elszaladt felettünk, de úgy érzem, hogy ez a kis írásom 33 év távlatából is hozzájárul emlékének fenntartásához és a csendőrség iránti szeretetének igazolásához."

ÉVFORDULÓK

Mohácsot és Nagymajtényt követő nemzeti tragédiánk színhelye: Világos. 125 éve, annyi dicsőséges, hősi küzdelmünk, nyert csatánk után virradt ránk augusztus 13-a. Erről adunk rövid visszaemlékezést.

A Habsburg Ház látva, hogy nem tud megbirkózni a lelkes, elszánt honvéd seregeinkkel, az orosz cár segítségét kérte. Így özönlötte el hazánkat — mint egy sötét sáskaraj — a vereckei és erdélyi hágókon keresztül több mint 200 ezer muszka.

Kossuth Görgeyt — aki előbb az un. "Felsőtiszaik had" főparancsnoka volt — augusztus 11-én kinevezte teljhatalmú diktátorrá, rábízva a polgári és katonai ügyek legfelsőbb igazgatását. Ő maga — látva a kilátástalan helyzetet — a nemzeti forradalmi kormány tagjaival Törökország felé vette az útját. Utközben Szemere Orsova közelében elásta a Szent Koronát. Haynau táborszernagy pedig, a magyargyűlölő, vérszopó osztrák főparancsnok már készült a boszúra. De a Görgey leharcolt, elcsigázott magyar seregének létszáma már alig volt 30 ezer fölött. Így, hogy az oktan

vérontást és a biztos megsemmisülést elkerülje, úgy döntött, hogy a cári seregek előtt kapitulál.

E cári hadak azonban — írja egy késői beszámoló — minden barbárságuk dacára sem tévesztendőik össze Sztálin állati hordáival!

Görgeyt döntése miatt sokan, haláláig árulónak bélyegezték, de az utókor hadtörténészei — a katonai szakirodalom — neki adott igazat.

Amikor Paskievics orosz herceg, a muszka seregek parancsnoka — aki főhadiszállását egy biharmegyei főúri kastélyban üttötte fel — megtudta, hogy Haynau, lánctraveri, közönséges betyároként kezeli az aradi kazamatákban a magyar tábornokokat, jelentette ezt a cárnak, akiben lévén némi lovagiasság, tiltakozott ez ellen Ferenc Józsefnél. De hiába, mert a fiatal császárnak még az is fokozta a gyűlöletet, hogy Görgey nem az osztrák hadak előtt tette le a fegyvert.

A lefegyverzés aug. 13 és 14-én folyt le csapategységek és fegyvernemek szerint, drámai jelenetek között.

A kapitulált honvédsereg tagjait — tisztekkel együtt — mint közlegényeket, többnyire galíciai osztrák ezredékbe sorozták be, — már akit e helyett nem börtönöztek be.

“Az árva magyar égre, mint mindig, most is felvetült a szabadságküzdelseink keserves mementója, — a börtön és a bitó.”

Nem telt el két hónap a világosi drámai napok után, amikor a 19 éves császár és Haynau által irányított osztrák haditörvényszék meghozta vérlázító, gyalázatos ítéletét a hős tábornokok felett. A kegyelmi kérvények özöne sem tudta jobb belátásra bírni a fiatal császárt és így a férfias harcot, tusát a vértörvényszék, a bajnokokat a bakó váltotta fel.

Október 6-án az aradi sáncokban kivégeztek 13 honvéd tábornokot, akiket a kegyelet “Aradi Vértanúk”-nak nevezett el.

Tízet közülük egy Mayer nevű brünni hóhér akasztott fel, hármukat agyonlőtték. Egy tábornokot — aki már az áprilisi Függetlenségi Nyilatkozat megjelenésekor lemondott rangjáról, mert azzal nem értett egyet, — 10 évre ítélték. Egyet pedig, mert a fogsága alatti időben megőrült, nem tudtak elítélni.

Görgey 18 évig raboskodott Kufstein várában, ahonnan a 67-es kiegyezés után szabadult. Visszavonultan élt Visegrád környékén, miközben megírta az emlékiratait, ami a szabadságharc ismereteinek egyik jelentős forrása. 98-éves korában halt meg, 1916-ban.

Október 6-a 1867-ben “Nemzeti Gyásznapi”-pá lett nyilvánítva, amit azóta is kegyelettel tartunk meg.

* * *

125 éves az előttünk fekvő sárguló, gyűrött újság, a “Kolozsvártt 1849 August 7”-én megjelent “HONVÉD” című 4 oldalas, kéthasábos, nagy terjedelmű napilap, amiből az alábbiakat idézzük.

Az 1. és 2. oldalt a “Nyílt kérelem Bem altábornagy urhoz” c. cikk foglalja el. Ebben a szerkesztők . . . akik a tisztelt altábornagy ur parancsából e' hirlapot kezeljük . . . az egyes katonai egységekből és táborokból hozzájuk érkezett panaszokat sorolják fel és “. . . azért elhatároztuk ezen-tul a' katonai életben fölmerülő bajokat illetén nyílt kérelmekben a' t. altábornagy ur elébe terjeszteni . . . mert tudjuk mi, hogy azon hadseregben, melynek fővezére Bem, ott a' hol ő jelen van, részrehajlatlan igazság, humanitás és rend uralkodik . . .” — A felsorolt panaszok után így fejezik be a cikket: “Bocsánat, hogy a' t. altábornagy ur magos figyelmét, melyet a' honnak e' súlyos perczei anynyira igénybe vesznek, ily kisebbszerű tárgyakkal is fárasztani bátorokodunk.”

Ugyanezen számban olvassuk: a cím, “Lámbereki tábor jul. 28.”

“Szerkesztő Úr! Nem tudom levelem kézbe jutand-e? miután a' kolozsvári közlekedés nincs tökéletesen biztosítva, még is utnak indítom tudósításomat Magyarország felé. Hallja tehát mi történik. Folyó hó 25-én még cernirozva volt a' fehérvári vár. Axintye öt ezer darab móczal egy desperált megtámadást intézett ellenünk; alkalmasint munitio kellett volna ökemének, de a derék százados Eldödi György vezérlete alatt három honvéd vadász század 's két kis ágyu Tótfalunál úgy megverte őket, hogy azt sem tudták merre van az erdő. 50 oláh maradt a' csata terén. Közülünk elesett egy, megsebesült kettő. Érdekes lesz megemlítenem, hogy e'

csatában egy Császár József nevű székely vadász, egy maga 7 oláhot szurt le 's három dobot fogott el.

Éjszaka parancsot kaptunk, melynél fogva ott kelle hagynunk a várat 's átvonulnunk Váradjára alkalmasint azért, nehogy a muszkák hátulról 's a várbeliek előlről üdvözöljenek bennünket. Volt dinom dánom a chvaulegek 's oláhok közt. Végre a zsákmányon özszevesztek. 4 császári katona veszteséggel a móczokat kiverték., Portus és Fehérvárról mindent felraboltak a várba. Szegény oláhok jármás marháikat követelték vissza 's szivszakadva kiabálták, hogy a magyarok egy borjújokat sem bántották, a császáriak pedig elveszik azt, mivel utolsó falat kenyérüket megkereshetnék. Előörseink Szerdahelyt vannak, hol kevésel ezelőtt kozákok valának, de ők sebessen visszahuzódtak nem tudhatni bizonyosan mi okból. Alkalmasint az öreg Táti hátulról dolgozik. (Bem! Szerk.)

Később így pongyolában megírom a következményt ha élek 's szivesen veendi. Addig is isten önnel.

Egy honvéd.

Egy másik cikk. Címe: Biztos hírek Dézs felől. "Az ellenséges sereg Szeredfalvánál áll és Beszterczén. Ugy látszik a dézsi vonalt tüzte ki újra célpontul, mert segédbiztos Koncz a megyei szélbeli helységekből sok marhát rendelt. A muszka auxiliar sereg polgári fő biztosa Török Bálintnak proclamatioi sok példányban kerengnek a vidéken, melyekben minden ígértetik. A szélbeli helységek birái özsze hivattanak a napokban Sz. Régenbe, hol parancs adatott ki, hogy a muszka seregről rossz híreket költeni, sem ők maguk kihágásokat elkövetni, rabolni ne merészeljenek. Mit a megyénkbeli oláhok meg is fogadtanak."

De olvasunk itt egy aggódó "Hirdetmény"-t is. "Folyó év, Szent György hava 10-ik napján Abrudbányáról menekülés alkalmával, Zarándban Wilmos Huszárnak beállott Pogány Ádám 19. éves egyetlen egy fiának hol léte iránt keserves édesanyja magának tudomást szerezni óhajtván, annak hollétét (vagy ne talán elhunytát) tudhatókat tisztelettel kéreti: miszerint ötlet említett fia iránt, Kolozsvártt főkormányi irnok Czinte Miklós K. monosutczai háznál értesíteni sziveskedjenek."

A lap alján ez áll: "szerkeszti és saját betűivel nyomtatja Ocsvai Ferenc."

Valamivel korábbi a "KÖZLÖNY, hivatalos lap" egyik száma, amelyben a nemzetőrség és honvéd zászlóaljához történt számos kinevezés van; István nádor és királyi helytartó, valamint Gróf Batthyányi Lajos aláírásával. Ezek közt mint érdekes, nekünk már ismeretlen jelleg olvasható: "A honvéd tüzérségnél Hadnagynak: Mák József bombászkarifőtüzér."

Ugyanitt olvasható. "Pauman Irma Nagybányáról a megsebesültek számára 20 lat tépetet, a honvédek részére pedig három uj inget küldött a hadügyminisztériumhoz."

"Posch Barbara asszonyság Budáról egy kötet tépetet és ruha darabokat küldött a honért sebesültek részére, ... mely adakozásokért a hadügyminisztérium ezennel hálás köszönetet szavaz."

Végül, a "Hivatalos Hirdetések" közül álljon itt egy "Névváltoztatás." "Löwy Manó, József-ipartanodai szépírási-tanító vezetéknevének Lövényire változtatása megengedtetvén, ezennel országszerte kihirdettetik."

* * *

— 75 éve tört ki Délafrikában az angol-búr háború. Az önmagukat "burgher"-nek nevező búrok holland telepesek voltak. Szorgalmas nép, akik Transvaalban gazdag aranybányát fedeztek fel. Ezek megszerzése végett indítottak a független búr köztársaság ellen hódító háborút az angolok. Elnökük és vezérük Paul Krüger volt, akit csak mint "Krüger apó"-t emlegettek, s így nevezett az utókor is. Harminc-egy hónapig hősiesen küzdöttek a túlerővel szemben, de a végén elbuktak.

Anglia 30 ezer katonát veszített a két és félévig tartó harcok során. E háborúban volt az angolok haditudósítója Winston Churchill, a későbbi híres politikus.

* * *

— Augusztus 23-án volt 30 éve, hogy az oláhok-felrúgva a szövetséget, — betörték Erdélybe. Sajnos, hogy ez készületlenül talált bennünket és a Székely határvédelmi és csendőr egységek csak késleltetni tudták az előzönlést. Nem

állt rendelkezésre egy ütöképes hadsereg, de Mackensen német tábornok serege sem, mint 1916-ban. Nyomukban a bolsevisták áradata.

Hazánk szomorú sorsa ekkor már elkerülhetetlenné vált.

PÓRUL JÁRT CSEH ZSIVÁNYOK

Régi história, amelyhez hasonló több is előfordult az 1919-21-es években, az akkor hivatalosan csak "ideiglenes"-nek nevezett magyar-cseh határsávban. Sajnos, ez a megjelölés idővel lekopott, s arra már csak mi, az akkoriban ott szolgált "öreg csontok" emlékezünk, akik akkor még reménykedtünk, hogy a nevében ideiglenes határ nem lesz végleges és valahol "odafönt" érvényt szereznek annak, hogy ez a szégyen-határ ne színmagyar földön, magyar falvak közt húzódjék. De a reménykeltő 1939-44-es évek után — ha mi nem is mondunk le róla — annak már nem nevezhetjük.

De kezdődjék a történet. A mai divat szerint "mini-háború"-nak nevezhetjük az eseményt, amelyik magyar csendőr — határőr járőrök és a cseh rablók között zajlott le a miskolci kerület ózdi szakasza területén, a Hangony — Domaháza közti határszakaszon 1920-ban.

Én akkor még a katonaéveimet szolgáltam Miskolcon, így sajnos, nem is voltam részese a ránk nézve fölényes sikerrel végződött csete-paténak, amit széltében-hosszában tárgyaltak akkoriban a környéken, így a laktanyánkban is. A hír akkor kelt szárnyra, mikor egy határőr thts-t súlyos térdlövessel szállítottak be a miskolci honvéd kórházba.

A sors azután úgy hozta, hogy én is átöltöztem csendőrnek és évek múlva a hangonyi őrre kerültem, ahol Doros István thts. az összetűzés részese és fő irányítója volt a parancsnokom. Tőle hallottam annak lefolyását az alábbiak szerint. — Akkoriban az ideiglenes határ még kövekkel nem volt kijelölve, s azt a cseheknek ítélt és nekünk maradt községek girbe-gurba, egymásba nyúló határai szerint portyázták. Természetes, hogy ez sok ellentétre adott okot, napirenden voltak a kisebb incidensek, a jogtalannak ítélt, vagy vélt határsértések, amikor a járőrök a mondhatni csak "elméleti" határt hol itt, hol ott átlépték.

Egy ilyen, mélyen bent magyar területen bóklászó cseh járőrt fogtak el akkoriban a hangonyi csendőrök. Bár a helyszínrre kiszállt bizottság az elfogást jogosnak mondta ki és néhány nap múlva — alapos kikérdezés után — a cseh járőrt vissza is engedték, ezt a "sértést" a túloldali cselákok nem feledték el, s azt viszonzni akarván, cselhez folyamodtak. A szemben lévő gesztetei cseh öpk. küldönc útján megbeszélésre hívta meg a hangonyi, későbbi őrparancsnokomat Doros István thts-t a Golotka tetőre, mely az idgl. határ egyik ismert pontja volt. (Leíró emlékezése jeles! Nagy Golotka, 362 m. Szerk.) A megbeszélés indokául egy bűncselekményt hozott fel, amelyik mind a két oldal örseit érdekelte.

De az én őrparancsnokomat sem a golya hozta és a cseh járőr elfogása se ment még feledésbe, így Doros thts. élt a gyanúval, hogy az udvarias meghívásnak más háttére is lehet. Az üzenetet hozó küldönccel közölte, hogy az írt időben és helyen ott lesz. Tekintve, hogy Hangonyban — tiszt vezette — határőr őr is volt, az együttműködés pedig előírás, így jelentette a készülő találkozót a határőr hadnagy őrparancsnoknak és egy minden eshetőségre kiterjedő tervet dolgoztak ki. E szerint Doros thts. másodmagával pontosan meg fog jelenni a megjelölt magassági pontnál, mely egy jókora tisztáson volt. Egy járőrt idejében lesállításba helyez, oldalt, fedve, jó kilövással. A határőr hdgy. a terep fedett részén ugyanígy fog elhelyezkedni — személyesen — 4 fős járőrével.

Elérkezett a találkozás ideje. A cseh öpk. már ott volt 1 fő kíséretében. Barátságosan indult a beszélgetés a kérdéses bűnesetről, miközben megjelent egy másik 2 fős cseh járőr is, bizonyos távolságra az őrparnokuk mögött. Majd egyszerre, minden átmenet nélkül a cseh pk. felszólította a mieinket, hogy a puskájukat adják át, s kövessék őket, mert ahol most állnak, az cseh terület! A beszélgetés tótul folyt közöttük. Doros thts. "nyet"-et mondott és puskájukat magukhoz szorítva hátráltak. Ekkor a háttérben feltűnt újabb 4 cseh katona és minden jel arra mutatott, hogy járőrünk visszavonulását akarják megakadályozni. De ennek már fele sem volt tréfa. A határőr hdgy. felugrott, őt követték az emberei és a rejtett cső. járőr is és rájuk kiál-

tott, hogy "dole pusku" miközben néhány riasztó lövést adtak le. A csehek szétugrottak, tüzelni kezdtek, amit a mieink kétoldalról viszonzottak. Az "eredmény" egy súlyosan sebesült határőr thtts., egy — sérülés nélkül — átlőtt cső, tollaskalap és egy köpeny, a cseheknél pedig 3 halott, — köztük az őrsparancsnok, aki a tervet kieszelte. Két cseh megadta magát, 3 cseh ledezést találva megfutott, hogy hírül vigye a veszített csatát. A halottakat a 2 fogollyal a határdombra vitették, ahonnan később szekéren szállították el azokat a cseh őrs székhelyére.

Természetesen, az eseményeket követte a helyszíni kivizsgálás úgy a csendőrség, mint a határőrség részéről. Előjáró parancsnokok, hadbíró, ügyész, mint ami ilyenkor elő van írva. A fegyverhasználatot jogosnak ítélték meg azzal, hogy az kétség kívül magyar területen történt. Doros thtts-t a Magyar bronz érdem éremmel a vit. érem szalagján tüntették ki, amit büszkén mutogatott, s ha új beosztottat kapott, annak újra és újra el kellett mondani a kis háborúskodás történetét.

Diplmáciai vonalon annak csak látható eredményéről tudok, amennyiben a messziről látható, irányító határkövetket rövidesen felállították, annak egyik oldalán a Cs.R., a másikon a M.O. betűkkel.

Derék őrsparancsnokomról még annyit, hogy a fentírt kitüntetésen kívül tulajdonosa volt a Magyar ezüst érdem éremnek is és később mint alhadnagy, ózdi szakaszparancsnok lett.

Kiváló őrsparancsnokom emlékét — aki azóta már a Hadak Útján portyázik — kegyelettel őrzöm.

nagy "F"

A TV ÉS A BÜNÖZÉS

Az emberi lény egyik legfontosabb adottsága az utánzási ösztöne, ami végigkíséri az embert születésétől a haláláig. A párhónapos gyerek szüleit utánozva előbb néhány érthetetlen hangot produkál, majd a magánhangzókat kezdi utánozni, később egyes rövid szavakat is képes kiejteni, végül kis szókincsét felhasználva, beszélni kezd.

Amint a gyerek nagyobbacska lesz, játékaiban szintén

szüleit utánozza. A fiú házat épít, a kislány babákkal játszik. Az iskolában aztán a tanítója vonalvezetését utánozva, megtanul írni és olvasni. Serdülőkorban már a felnőtteket utánozva cigarettázik, iszik, öltözködésében divatkozik, szakállt növeszt, és mindezeket csak azért, mert mások is ezt teszik.

Ha az utánzás ilyen fontos szerepet tölt be az életünkben, az újságnak, rádióknak és TV-nek figyelembe kellene venni ezt az igen fontos emberi tulajdonságot, ha a társadalmat nevelni akarná. Ezzel szemben mit látunk? Az újság csak a szenzációkat hajhássza, a könyvek erotikával vannak tele, és a TV leggyakoribb témája a bűnügyi történet. Kora reggeltől késő estig a gyilkosság az uralkodó téma a TV állomásokon és mégis csodálkozunk azon, hogy a bűnözési statisztika eddig soha nem látott magasságra emelkedett.

De miért is foglalkozik a TV mindig csak bűnügyi történetekkel? Hát a program vezetők nem képesek más, emberibb témát találni a közönség szórakoztatására? Még a legszerényebb film se lehet meg pofozkodás, verekedés, lövöldözés és gyilkosság nélkül? Hát ennyire lealacsonyodott a TV direktorok ízlése, hogy állandóan csak az állati ösztönök mutogatásával tudják "szórakoztatni" a nézőközönséget? Hát nem lehetne inkább a TV segítségével "embert" nevelni még a rosszhajlamú egyénekből is?

Hasonló gondolatok fordulhattak meg Nyugat-Németországban Zimmerman Ödön agyában is, amikor a TV-t a bűnözés terjesztése helyett, a bűncselekmények kinyomozására állította be.

Zimmerman péntek esténként egy egyórás programot ad a német TV állomásokon, melynek feladata a kiderítetlen bűncselekmények feltárásában a rendőrség segítségére sietni. Minden ilyen adásban önkéntesen jelentkező filmszínészek élethűen lejátszzák a bűncselekményt s utána tapasztalt rendőrök adatokat és elgondolásokat kérnek a hallgatóságtól a bűncselekmény felderítéséhez. A beérkezett adatokat szakemberek vizsgálják át és szükség esetén újabb felvilágosítást kérnek az adatközlőktől.

A program sikerességének bizonyítására meg lehet említeni egy könyvkiadó szomorú tragédiáját, kit a hétvégi nvaralójában fejszével agyonütöttek és a házikót felgyúj-

iótták. Tíz héten keresztül negyven tapasztalt detektív foglalkozott az ügygel minden eredmény nélkül. Zimmerman az esetet felvette programjába és tíz órával az adás után már el is fogták a gyilkost.

A "Deutsche Kriminal Fachredaktion" szerint 116 gyilkosságból 34-et, 76 lopásból 47-et, 58 rablásból 23-at, 75 csalásból 48-at, és 11 emberrablásból 8-at derítettek ki a TV adás segítségével.

Ugyanezen forrás szerint péntek esténként a német családok nagyrésze a TV előtt ül, hogy megtárgyalják a bűncselekményt és a felderítés lehetőségét. A 12 és fél millió TV készülékből a becslések szerint 8 millió van Zimmerman programjára beállítva.

A TV adás úgy van összeállítva, hogy egyúttal a közönséget a bűncselekmények megelőzésére nevelje, a detektíveket emberi egyéneknek tüntesse fel, kiknek a nyomozásban szükségük van az állampolgárok támogatására is. Az adás kihangsúlyozza a bűnözés kegyetlenségét, az abból eredő gyötrelmeket, szánalmat kelt az áldozat és hozzátartozói iránt és ezzel felébreszti a nézőkben a rendőrség iránti segítőkészséget. A nézők nem szórakozásból figyelik az adást — mint az a 32 new yorki egyén, kik az emeleten lévő lakásukból nézték végig egy szerencsétlen nő agyonszurkálását anélkül, hogy közülük valaki is telefonon értesítette volna a rendőrséget — hanem azon céllal ülnek le a készülék mellé, hogy segítsenek az eset kinyomozásában. Ráadásul a program meggyőzi a TV nézőket arról is, hogy a bűnözés megelőzése nemcsak a rendőrség feladata, hanem az állampolgárok kötelessége is.

A programmal kapcsolatban több véleménykutatást is csináltak Nyugat-Németországban. A megkérdezettek 80 százaléka elismerőleg nyilatkozott a Zimmerman adásról és azt hasznosnak minősítette.

A cikkíró a tárggyal kapcsolatban a következő javaslatot terjeszti az olvasóközönség elé: 1. teljesen kihagyni a TV programból azon bűnügyi történeteket, melyek csupán szórakozásra szolgálnak és a bűnözés utánzására csábítanak; 2. alakítani egy bizottságot mely tüzetesen megvizsgálja a Zimmerman program eredményeit; és 3. államonként alapítani egy német mintára beállított és hetenként megis-

mételt egyórás TV programot, mely a rendőrség segítségére siet a helybeli súlyosabb bűncselekmények kinyomozásában.

B. REKTOR

* * *

(Elfogultság nélkül, sőt dicsérőleg említjük meg itt, hogy Magyarországon a TV. már jó ideje bevezette a közönség bevonását, segítségét egyes súlyosabb bűncselekmény kiderítése céljából, — ha nem is a német Zimmerman féle mintára, amennyiben az otthoni adásban színészek nem szerepelnek.

A rendőrségi szakértő, mint előadó olyan esetekről tájékoztatja a közönséget havi egy órás adásban, amely nagyobb szabású bűntény, mint pl. gyilkosság, rablás, vagy közérdekű, mint pl. szélhámosság, s amely egyelőre kiderítetlen.

A közönség az adást szívesen nézi, hiszen ez is a ma divatos krimi, mégpedig a javából, ami őket is érdekli, s amelyik valóságos, a közelmúltban történt esetet tárgyal és nem kitalált mese, mint annyi száz a TV-ben.

Az adás neve "Kék Fény". A rendőrség szolgáltatja az anyagot, az eseményt, a megtörtént bűncselekményt, annak feltételezett, vagy tudott elkövetési módját, ha van gyanúsított, annak a személyleírását, fényképét, az ismert adatokkal. Közli a rabolt, vagy lopott tárgyak leírását, gyártási sorszámát, esetleg azonos tárgy fényképét, stb.

Felkérlik a közönséget, hogy ha bármi látott, hallott, tapasztalt adata van a bűncselekménnyel kapcsolatban, jelentse azt be a megadott számon. A rendőrség számos esetben kap használható anyagot, ami gyakran a bűneset kiderítésére vezet. Több gyilkos, rabló, szélhámós került már a közönség segítségével rendőrkézre.

Az adás anyagát az egyik képes hetilap is közölni szokta részletesen, fényképekkel, dicsérőleg megemlítve azt is, amikor a közönségtől kapott adatok vezettek eredményre.

Ezt a módszert itt is bevezethetnék. De akkor egy külön leadót kellene e célra létesíteni, amelyik csak ilyen esetekkel foglalkozna, tekintve az itteni számtalan bűncselekményt és számos kiderítetlen esetet, amik egy mindennapi adást is kitölténének. Mégpedig úgy, hogy a fele időt ne portékák hirdetésére fordítanák! Szerk.)

Az egész világon elszaporodott bűncselekmények nagy száma mind több és több gondot okoz az egyes államok rendőrségének, — annyival is inkább, mert a bűnözés technikai fejlődésével erősen megszorodott a kiderítetlen bűncselekmények száma.

Az Egyesült Nemzetek szervezete által nyilvántartott 130 állam a kiderített bűncselekmények száma szerint nagyban, egészben 3 csoportra osztható. Vannak 40%-os, 50%-os és 70%-os államok, azaz, ezekben a bűncselekmények ennyi %-a derül ki. Feltűnő, hogy a politikailag és gazdaságilag fejlett államokban igen alacsony a kiderített bűncselekmények száma. Így pl. Amerikában a gyilkosságoknak alig a fele derül ki. Ennek egyik oka abban keresendő, hogy ezekben az államokban a gyors és modern mozgási lehetőség módot nyújt a bűnösöknek arra, hogy a helyszínt gyorsan és nagy távolságra elhagyja, s így felkutatásuk erősen meg van nehezítve.

A bűnözés technikai fejlődésével minden állam igyekszik lépést tartani és a legmodernebb lehetőségeket bocsájtja a rendőrség rendelkezésére a bűncselekmények kiderítése céljából.

Angliában most Bill Newton békebíró felvetette azt az eszmét, hogy az ujjlenyomat és a computer kombinálásával egy olyan lehetőséget adjon a rendőrség kezébe, mely a személyek azonosítását kétség kívül lehetővé tegye.

Elgondolásának az a lényege, hogy az eddigi gyakorlattal szemben, amikor is a rendőrség csak azok ujjlenyomatát tartja nyilván, akik valami bűncselekményt már elkövettek, az állam összes 14 éven felüli polgáráról ujjlenyomatot vegyenek fel, s azokat egy computer segítségével összesítsék, amely megkönnyíti azok kezelését és gyors felhasználását biztosítja.

Ezen új elgondolásnak az alábbi előnyei volnának:

- 1.) Feltétlenül biztosítja minden állampolgár személyazonosságát.
- 2.) Lehetővé teszi az "új bűnözők" azonosítását.
- 3.) Ismeretlen (emlékezetét vesztett), feltalált egyének, vagy hullák azonosítását.

4.) Hamis neveket használó, vagy kilétüket titkoló egyének azonosítása, különösen azon országokban, ahol bejelentési kötelezettség nincs.

5.) Illegálisan az országban tartózkodók azonosítása, felkutatása.

6.) Hamis "alibik" számának csökkentése.

7.) Bigámia megakadályozása — felfedése — ujjlenyomat alapján.

8.) Hamis csekkek használatának megakadályozása úgy, hogy a csekk tulajdonosa ujjlenyomatával látja el a csekket.

Az angol rendőrség nagy érdeklődéssel fogadta az elgondolást, s úgy véli, hogy az alkalmasnak látszik a bűncselekmények nagyobb ellenőrzésére és fékezésére.

Mi sem természetesebb — és várható volt — hogy erre a "szép lelkek" is megszólalnak, s a javasolt általános ujjlenyomat felvételében a "személyi szabadság-jogok" megsértését látják.

K. L. London

ADATOK

A SORCSENDŐR ZÁSZLÓALJAK TÖRTÉNETÉHEZ:

A háborús és rendkívüli viszonyok következtében csak kevés adat vált nyilvánossá a címben említett zászlóaljokról, így nem lesz érdektelen, ha itt foglalkozunk velük.

Az első sorcsendőr (sorozott legénység) zlj-at 1942-ben állították fel karhatalmi célokra, s az ideiglenes elhelyezést Galántán kapott. Parancsnoka volt Ládai István ezds. A tiszti és altiszti kar a csendőrség tényleges állományából került ki, míg a tisztesi kart (rajpk-ok) a honvédség bocsájtotta rendelkezésre.

Tervbe volt véve, hogy az ideiglenes galántai elhelyezés helyett, mint állomás-helyőrség, Székesfehérváron épül egy csendőrlaktanya, s a zlj. egy teljes ezreddé szerveződik át. Mindezt az összeomlás megakadályozta, s a helyzet a következőképpen alakult:

az eredeti. u.n. 1. sz. zlj (3 puskás, 1 kerékpáros, 1 könnyű harckocsi és 1 nehézfegyver szd.) 1944 októberé-

ben Csepel szigeten került bevetésre az oroszok ellen. Parancsnoka Barabás József ezds. volt, kit betegsége miatt Szili István őrgy. váltott fel.

Mig a zlj. Csepelen harcolt, a pótzlj. Galántán folytatta az újonckiképzést v. Vass Alfréd őrgy., vmk. pk. felügyelete alatt. Ezekből az újoncokból, miután kiképzésük befejeződött 1944 decemberében, Budapest körülvárosa után alakult az u.n. 2. sz. zlj., a felgyógyult Barabás ezds. parsága alatt.

Az 1945 január 1-én bevonult újoncokból, a pótzlj. néhány, valamint visszavonult őrsök legénységéből mint szakasz és rajparancsnokok, alakult a 3. sz. zlj. Kultsár Lajos alez. pk-sága alatt.

Az 1. zlj. részben Csepelen, részben a Vár védelmében felmorzsolódott, jórésze fogságba esett.

A 2. zlj. 1945 március végén későn került kitelepítésre és parancsnokával együtt Ausztriában orosz fogságba esett.

A 3. sz. zlj. vasúti szállítással 1945 február 28-án indult el Galántáról és március 1-én érkezett a németországi Hildesheimbe azzal a feladattal, hogy ott modern fegyvereket kap és megkezdje azokkal az újonckiképzést. A felszerelésből semmi sem lett, s ez a zlj. 1945 április 7-én du. 5 órakor amerikai fogságba esett, tehát egy hónappal a háború befejezése előtt, a fentírt állomáshelyéhez közeli Itzum községnél.

E sorok írója, mint a 3. sz. zlj. volt pk-a, a következőkben számolok be a zlj. további sorsáról.

Kitelepített zlj-am összlétszáma 14 tiszt, 432 fő legénység és 18 ló volt.

Szervezete így alakult: Zlj. törzs, 3 szd. és gh.

A zlj-t fogságba ejtő 12. sz. amerikai páncélos hadtest parancsnoka, miután abban az időben ez volt az egyetlen magyar alakulat, amelyik fogságába esett, nem tekintette a magyarokat hadifoglyoknak, így a zlj-t csupán internálta a nem messze fekvő Dickholsen községhez tartozó, jól felszerelt, volt német munkástáborba azzal, hogy azt engedély nélkül senki el nem hagyhatja, de annak őrzését nem rendelte el.

A rövidesen felállításra került angol katonai kormányzósággal felvettük az érintkezést. Ennek engedélyével a

nagy részt földműves sorcsendőröket raj, illetve szakasz kötelékben — a teljesen férfi nélküli — közeli nagyobb német gazdaságokba helyeztük ki az égetően sürgős tavaszi munkák elvégzésére, ahol ellátást és némi készpénzt kaptak.

Ezeket a kihelyezett egységeket a szd. pk-ok hetenkint meglátogatták, s ahol szükség volt rá, a munkaadóval megbeszélték a felmerült kérdéseket és mindkét fél megalázkodására orvosolták a panaszokat is.

1946-ban megkezdődtek az angol zónában a hazaszállítási előmunkálatok. A sorcsendőrök egyöntetűen a hazatérés mellett döntöttek, míg a tisztek és az altiszti kar egészében a Németországban való visszamaradást választotta.

A sorcsendőröket rövidesen, már 1946 őszén egy hazaszállításra kijelölt táborba vitték, s azok 1947 szeptember hó folyamán haza is mentek.

Ezután a visszamaradt altisztekkel egy tiszt parsága alatt, az angol katonai kormányzóság hildesheimi parancsnoka D. Hindley S. alez. kérésére az angol katonai kormányzóság ottani épületének őrzésére — napi felváltással — őrség alakult. (1 ti. és 24 alti.) Ezt a szolgálatot az angol hadsereg főparság rendeletére, mint önkényes és meg nem engedhető szervezetet az új katonai kormányzó 1947 szeptemberében megszüntette és a zlj. volt altiszti-karát a már előbb a holzminden DP. táborba szállított tisztikar mellé helyezték el.

A zlj. tiszt és altiszti-karának 98%-a — a csendőr összetartozandóság dicsőségére együtt maradt 1948-ig, amikor is megkezdődtek a táborok feloszlátása, illetve az emigráció, különböző országokba.

K. L. London

HÁBORUS EMLÉK

(Az előző számunkban a Habsburgokkal kapcsolatos cikkben jelezte bajtársunk, hogy a fenti címben foglalt élményét elmondja. Ime, közreadjuk!)

A wolchiniai fronton 1916 augusztus 27-et írtunk a hazaküldött rózsaszín tábori lapokra. A honvéd hadosztályunk körletébe besorolták az erdélyi K.u.K. 82-esek egy századát, itt volt a figyelő-állásom. Szemben 150-200 m-re

az oroszok. Meleg, nyári csendes nap. De du. úgy 3 óra tájban, "huri-huri" ordítással fűszerezett pokoli puskaropogás kezdődött az oroszoknál, ami úgy Dél, mint Észak felé kilométer hosszúságra kiterjedt. "Alárom!" — verték meg a figyelők a gongokat. "Tűzkészültség, zárótűzre előkészülni" — adtam le a riadót az osztályom ütegeinek. De támadásnak semmi jele, s a lövések sem felettünk fütyörésztek. Majd megszólalt a tüzérségük is és srapel sortűzek robbantak messze magasan a fejünk felett, apró fehér pamacsokkal tarkítva a kék eget. De egyetlen muszkát sem láttunk, így nem tudtuk, mit jelentsen ez, s így a hátsó parságaink sűrű érdeklődésére sem tudtunk mit jelenteni. Végre — jó 1-2 óra múlva — tőlük kaptuk meg a magyarázatot, . . . az oláhok betörték Erdélybe! Ennek öröme volt tehát az ujjongás és tüzijáték.

A 82-eseknél érthető izgalom. Azonnal összeállítottak egy tiszti-altiszti küldöttséget, amelyik a hao. parsághoz ment, kérve, hogy őket innen azonnal vonják ki és szállítsák az erdélyi frontra, szűkebb hazájuk védelmére. Indokolt kérésük már másnap teljesült és mámoros harci kedvben adták át az állásukat a felváltóknak és vonultak el Erdélybe, ahol jó hírnevükre feltették a koronát.

Néhány hét múlva a mi honv. hadosztályunkat is kivonták és Erdélybe irányítottak. Fájlaltuk, hogy az első összecsapásokból kimaradtunk, így már Szászrégenben vonóztunk ki. Innen kincses Erdély azon részén nyomultunk előre, érintve Marosvécs, Magyaró, Disznajó, Maroshévíz, majd egy hatalmas hegygerinc után Borszéket, amely vidék Wass Albert közismert híres regényében, "A funtinelli boszorkány"-ban is oly lenyűgözően szerepel csodálatos szépségével. Innen Hollósarka, majd egy szűk völgyön keresztül az 1604 m-es Harlagi alatt É-ra, Bélborig nyomultunk előre. Onnan vissza Hollósarkára, s a Tölgyesi völgyben Alsó és Felsőholló községek elfoglalása után hosszú időre megállt a front. Az utolsó községből, Gyergyótölgyesből már nem sikerült kifüstölni a mócokat.

Állásaink egy hegygerincen voltak, melynek kimagasló pontja az 1385- m-es Piatra Rose volt, egy nagy sziklacsúcs. Szemben velünk a másik gerincen — ekkor már részben — oroszok. Az övék volt a messze kilátást nyújtó, a fenyőerdő-

ből kiemelkedő irdatlan nagy szikla az 1502 m-es Comarnic. Köztünk húzódott É-i irányba a csodálatos szép, 6 km. hosszú, a végén katlanná kiszélesedő Baraszó-i völgy, amelyet nagyrészt 1300 m-en felüli hegykoszorú vett körül. Felejthetetlen, vadregényes táj, a legszebb panoráma.

"Lakásom" az említett Piatra Rosen — a nyitrai 14-es honvédek körletében — a sziklába vájt odú volt. A sziklatömb tetejéről kitűnő kilátás, így ideális figyelőhely. Itt ért a tél, hatalmas hóval, ami 1000 m-en felül már 100-110 cm. volt. Ez még a járőrözést is megbénította, s az egyébként téli csendben csak mi, szembenálló tüzérek párbajoztunk, feleselgettünk egymásnak.

Itt kaptam 1917 február legelején a fónikás telefonon a parancsot, hogy jelentkezzem lent a völgyben tanyázó ütegpáncsnokomnál, felkészülve 6-8 napos vezénylésre. Örömmel pakolástartam a csicskásommal és a málhásállatok taposta ösvényen leszánkáztam a völgybe. A szintkülönbség 785 m. volt. Az ütegpáncsnokom azzal fogad, hogy nagy kitüntetés ért. Károly király néhány nap múlva meg szemléli, illetve kihallgatáson fogadja az itt küzdő hadsereg kiküldötteit. A tüzérdandár erre a kivételes küldetésre, mint egyetlen tisztet, engem jelölt ki és egy altisztet az ágyúsoktól. Holnap reggel induljak Gyergyóditróra, ahol a fogadás lesz. Mivel a vezénylés több napos, a tisztiszolgám is velem jöhet. Mikor ezt az én éveig hűséges csallóközi Jóskámmal közöltem, a legtermészetesebben vette tudomásul, mondván: "Heles is, hiszen a hadnagy úrról ott hátrul is kell gondoskodni". Így hát megegyeztünk.

Másnap kora reggel — megfelelő számkó nem lévén — belebújtunk a szénával jól megrakott szekérbe; mert a szó szoros értelmében farkasordító hideg volt. Hollósorkán felvettük az örömtől bódult törzs-urat, majd egy tekervényes szerpentinén — nagyjából gyalog — folytattuk utunkat Maroshévízre ahol majd vonatra kell szállni. Gyergyótölgyesen át közelebb lett volna Ditró, de arrafelé az oroszoktól nem volt frontátlépési engedélyünk. Leereszkedtünk Maroshévízre, mely hosszú község innenső végén volt a dandárunknak egy hatalmas tároló helye, csendőr nyelven azt mondhatnám, hogy törzsgazdasági hivatal. Itt éjszakáztunk, miután az itt üdülő két g. tiszt kiolvasztotta dermedt

tagjainkat. Másnap — nem lévén menetrendünk — korán lementünk az állomásra. Délután befutott egy vonat, amelylyel nemsokára megérkeztünk Ditróra. Ott a szállásszabályozó tiszt vár, mégpedig az ott pihenőben lévő, Hindenburg nevét viselő székesfehérvári 69. gy. ezredtől, mely — ez időben szabadságon lévő — bátyám háborús ezrede volt. Így azonnal összebarátkoztunk. Kértem, hogy ne valami nagydunyhás ágyat utaljon ki nekem, szivesebben laknék a bátyám tisztjeivel. Semmi akadály! Miután a többi érkezőt is eligazította, maga vezetett a 7. századhoz, közben meghagyta, hogy másnap jelentkezem az állomásparságon. Beléptünk egy pokolian fűtött szobába. A rokoni kötelék említésével bemutatott az ott számos flaskó társaságában kártyázó 2 hdgy. és 1 zászlósnak, akik egymás pénzét igyekeztek elnyerni. Hatalmas ovációval fogadtak. — Másnap jelentkezés az ap.-nál, ahol besoroltak a fogadáshoz. Az utána következő nap főpróba volt az állomás mögötti téren. Felállítás, vezényszavak, öltözetvizsga, jelentkezési próba. Majd végre oszolj azzal, hogy másnap reggel mindenki a helyén legyen 9 órakor! Így is volt. Álltunk, vártunk és fázunk. De vonat csak nem jött. Végre 11 óra felé egy tábornok közölte, hogy a Felső szemléje "bizonyos okok miatt" egyelőre elmarad. A biztos érkezésről majd avizót kapunk, most oszolj!

Két nap telt el így várakozással, de a bajtársakkal barátságban és felettébb emelkedett hangulatban. Majd jött a parancs, másnap sorakozó a kijelölt helyen. Sokan voltunk. Hosszú-hosszú sor a hadsereg különböző egységeitől, tisztek, mindegyik mögött egy altiszt. Rengeteg kitüntetés. Ugy 10 óra felé rázendített a katonabanda — mire másra mint — a Gotterhaltéra. Ez pedig egyben jel volt a vigyázz állásra és a tisztelgésre, ha ízlett, ha nem. Pedig a gőzösnek még a pöfögését sem lehetett hallani. De végre befutott a rövid különvonat. A peronon a leszállást nem láttuk, de tudtuk, hogy ott jelentkezik a hadsereg pk. és egyéb rangosak, valamint a község előljárói. A zene szólt mindaddig, amíg Ófelsége ki nem ért a sorakozottak elé. A kezünk végre lehanyatlott, hiszen kb. 10 percig tisztelegtünk.

A kihallgatást IV. Károly király a bal-szárnyon kezdte meg. Néhol röviden, másutt hosszabban időzött. Mindenki-

hez volt pár szava, kérdése, dicsérete. Amikor a bal szomszédommal végzett — aki egy igen szépen dekorált idősebb tiszt volt, s akinek egész családfáját kikérdezte — tisztelegtem. Mikor elém lépett, jelentkeztem, mint a 37. honvéd tüzér dandár hadnagya. — A "társalgás" — szó szerint — a következőképp folyt le közöttünk:

— Ön ugye — kérdezte — még nincs 20 éves?

— Huszonkettő vagyok Felső.

— Ó! Már? . . . Hol állanak a dandár ütegei?

— A Tölgyesi völgyben és attól Északra Dorna Vatráig.

— Ha visszamegy, adja át üdvözlétemet a parancsnokainak. Üzenem nekik, hogy sajnós, most nem tudom őket meglátogatni, de tavasszal felkeresem az állásaikban. Ön pedig remélem továbbra is (és itt jobb kezefejével a kitüntéseimre mutatott) ilyen derék, bátor harcos leni! (így, l e n i)

Kézfogás. Ő helyben maradt, én a betanítás szerint a bal szomszédom mögé léptem, helyembe pedig előlépett a hátam mögött állt, velem jött törzsőrmester. Tőle azt kérdezte, hogy nős-e és hány hónapja van a fronton.

A "leni" volt tehát az egyetlen szó, amit hibásan mondott. Beszéde folyékony volt és nem mutatta azt, mintha betanult szöveget mondana.

Közben az udvari fotográfus kattogtatta a masináját hol jobbról, hol balról. Majd mikor a Felső végzett a hosszú sorral, kíséretével a peronra ment. Ismét felhangzott a Gotterhalte, a vonat kifüstölt, mi pedig tisztelegtünk, amíg csak a tamburmajster jónak nem látta leinteni a magyaroknak annyira "kellemes" melódiát.

A hindenburgiaktól vett nehéz búcsú után — akik minden jóval elláttak — délután visszautaztunk Hévízre, a törzsgn-nál éjjeleztünk, majd másnap újra lekocogtuk — felfelé gyalogosan — a 42 km-t, az ütegemig. Ott jelentettem és papírra tettem — szóról-szóra — a Felsőges úr üzenetét és a "beszélgetésünket", majd másnap felballagtam a Piatra Rosen lévő odúmba, ahonnan 10 napig voltam távol, ami alatt egy örök emlékekkel gazdagodtam. Vége.

Itt megszólalt a hallgatóság egyik katona tagja:

— No és plecsni osztogatás nem volt?

— Sajnos nem! Senkinek. Pedig sokan reménykedtünk, hogy a Legfelsőbb Kezekből kapunk legalább egy Signumot. — Ellenben! Hogy el ne hallgassam! Egy kis vigasz ért pár hét múlva. Valami magas helyről egy névreszóló levelet kaptam a tábori postánkon. "Mellékelek két fényképet Öfelsége 1917 év február havi, Gyergyóditrón tartott szemléjéről".

Két — levelezőlap nagyságú — igen jó fénykép volt. Az egyik a tisztelgése, a másikon a kézfogásunk pillanata volt megörökítve.

Ez is valami, bár ezt legfeljebb a falra lehet akasztani, nem a mellre!

Ezzel végetért a Habsburgokról folytatott beszélgetés.

RÖVID HIREK

— Az otthoni lapok még most is élénken foglalkoznak a Watergate ügyel és a Nixon által folytatott politikával. Az egyik lap azt írja, hogy "Nixon azért reagált pozitívan a Szovjetunió kezdeményezésére, . . . mert megértette, hogy az Egyesült Államoknak nincs és soha többé nem is lesz rakéta-főlény a Szovjetunióval szemben." Ők csak tudják, hisz' bennfentesek!

Fordról remélik, hogy nem fog csalódást okozni az enyhülés híveinek.

— Ausztria aggódva figyeli a Dunántúlon folyó csapatmozdulatokat, melyek Szerbia felé irányulnak. Félti a semlegességét.

— John F. Gilligan, Ohio kormányzója október 23-át Szabadságharcos Nappá nyilvánította. Döntéséért köszönet.

— A december elejei hatalmas hóvihár sok úton lévő állított le Ohióban. Volt, aki kocsijával 16 órát nem tudott mozdulni. A most kiadott hivatalos adatok szerint — csak Clevelandban — a hólapátolásnak 30 halálos áldozata volt. Mi is elvesztettünk egy pártoló tagunkat.

— Az Amerikai Magyar Bélyeggyűjtő Egyesület november 3-án tartotta meg ezévi kiállítását Clevelandban.

Jóleső elismeréssel közöljük, hogy a "C" kategóriában 3 táblás svájci bélyegeivel Madarász Ernő bajtársunk I., míg 2 táblás német bélyegeivel Elek Sándor bajtársunk II. díjat nyert. Ezeket családi vacsora keretében osztották ki a

nyerteseknek, amelyen számos cső. bajtárs is megjelent.

A nyerteseknek és az összetartáshoz gratulálunk.

Otthoni mese egy "kétméteres óriás" csendőrőrnagyról, ami a "Kortárs" c. irodalmi és kritikai folyóiratban jelent meg. E szerint: miután az óriás csendőrőrnagy Lencsés honv. c. "szakaszvezető úr"-nak kiadta a rendelkezéseit a Tatárhágón, így folytatódik a vadnyugati történet. "Augusztusban folyt a német és magyar alakulatok visszavonulása a Tatárhágón keresztül. Hosszú, végeláthatatlan német páncélososzlop ereszkedett alá a szerpentínen, a magyar alakulatokat leszorították, félreállították. Ekkor újra megjelent a kétméteres csendőrőrnagy egy másik tiszttel, személyautón. Megállította az élen haladó tankot, a parancsnokot kiszállította, rövid párbeszéd után pisztolyt szegezett rá, a tankot keresztbe fordította az úton, a német tisztet agyonlőtte, utána beült kísérőjével az autóba és elszárguldott. A Tatárhágón olyan kavarodás támadt, hogy a visszavonulás félnapra elakadt.

Ki volt a csendőrőrnagy? Mi lett vele? Sohasem derült fény rá."

Eddig szól a minket érdeklő mese. Nem szállunk vitába a szerzővel, csak szerényen megjegyezzük, hogy: a Tatárhágón augusztusban még nem vonultak vissza sem magyar, sem német alakulatok, pláne nem "végeláthatatlan" oszlopban. — Kétméteres óriás csendőrőrnagyot nem ismerünk. Csak egy — akkor még — fhdgy.-ről tudunk, aki ezt a magasságot megközelíti. Minden esetre karakán fickó lehetett, hogy "rövid párbeszéd után" annyi utánuk özönlő német szemeláttára csak úgy kapásból lelőtte a német tisztet. — Még mesének sem jó!

A KOZÁK KAPITÁNY ÉS SARKADINÉ ESETE

Ezt a kis elbeszélést akár az "Évfordulók" rovatába is lehetne sorolni, hiszen 49-ben történt, amiről szó lesz.

"Jaj, már megint valami rém-mese 25 évvel ezelőtről" . . . morogja a mindig elégedetlen olvasó. De téved és nyugodtan rászánhat pár percet, mert . . . nem rémes, nem mese, no és nem 25 éves! Azt, hogy nem rémes, majd meg-

tudja a végén. Nem mese, hanem való igaz, ami szavahi-
hető szem és fültanútól maradt rám. Végül, nem 1949-ben,
hanem 1849-ben történt, tehát 125 éves. De kezdjük!

Jó apám már 9 éves, élénk, sütyő gyerek volt ezidő-
ben, így az élményeket, történeteket meg tudta figyelni és
el is raktározni. Ő tehát a szem és fültanú. 50, 60 évvel
később többször el kellett mondani neki ezt a históriát fia-
nak és unokáinak.

Meleg, nyári, augusztus-végi nap. A telefon Mr. Bell
agyában még nem nyert kivitelezést, de biciklista küldöncök
sem futkároztak a rossz utakon. Az ijesztő hír lovas pandúr
futárok útján — faluról-falura — mégis idejében eljutott a
mi kis mátraaljai palóc községünkbe is. Kozákok közelednek
Kál felől! Már Verpelétet, Debrőt, sőt Recsket is elhagyták.
No még három falu és megérkeznek hozzánk!

Tekintetes és nagytekintélyű nagyapám intézkedéseit
csak röviden sorolom fel. Így: figyelőket küldött a falu feletti
Őrhegyre. Ezek kilométerekre belátnak a völgybe, s majd
jelentik, ha közelednek. Fiatal asszony, lány, ne nagyon
mutakozzon! A bíró két esküdttel a templomnál várja az
"ellenséget". A parancsnokot, akinek szállása nála lesz, ve-
zessék be a kúriájára.

Izgalmas várakozás. A figyelők előbb csak járőröket
jelentenek. Ezek közül az egyik D-ről, a másik É-ről ke-
rülte meg a falut, egy pedig átvágtázott rajta. Indokolatlan
volt ez az elővigyázatos megközelítés, hiszen már túl vol-
tunk a tragikus világosi kapituláción. Estefelé egy század-
nyi kozák érkezett a faluba. A parancsnokot, akit — miután
intézkedéseit a templomdombon kiadta — szállására, nagy-
apámékhoz vezették el az előljárók — kézzel-lábbal ma-
gyarázva szándékukat, mert még egy tót szót sem tudott
senki a faluban. Nagyapám az ámbituson fogadta az "elő-
kelő" hatalmas szál vendéget, majd bevezette az onnan
nyíló "lakosztályába", ami egy nagy és egy kisebb szobából
állt. A mindenes-legény azonnal felszolgált neki a már
előkészített rozsos kenyeret, sonkát, szalonnát, vagy két-
rőfnyi szárazkolbászt, tejet, aludttejjet, bort, csevicét. Lak-
mározott. Majd hívatta nagyapámat és valamit még köve-
telt. De abból csak annyit értett a házigazda, hogy "Sar-
kadiné".

Tűnődve ment ki nagyapám a kint várakozó előljárók-
hoz és közölte a tiszt kívánságát. De honnan ismeri ez a
muszka Sarkadinét, aki egy vén, csúnya, jövendőmondó
asszonyság volt, sőt, boszorkánysággal is gyanúsították.
Igaz, hogy a neve és foglalkozásának híre az egész Mátra-
alján ismeretes volt, így lehet, hogy jósolgatni akar vele, de
az sincs kizárva, hogy meg akarja égettetni! De hát, pa-
rancs! Nocsak, az egyik esküdt azonnal vezesse ide! Rövid
várakozás után meg is jelent szepegeve az öreg, fejkendős
banya. Bevezették a kapitányhoz. Dicsértessékkal köszönt.
A muszka csak nézi, nézi, majd kérdőleg hadar valamit,
olyant, hogy hát ez a satrafa mit akar? A jámbor palócok
meg csak mutogattak az asszonnyra, hogy ez Sarkadiné, akit
ide rendelt. Erre a kapitány ordítózni kezd, mire a bíró és
esküdt kisebbfajta Zrínyi-kirohanást rendezett a nenővel.
Odakint folytatódott a tanácskozás. Jó, jó, még elég fiatal
a vendég, szórakozni akar, de úgy látszik rosszul informál-
ták, mert Sarkadiné öreg és se lánya, se menyé ilyen néven
nincs. Ki legyen hát az "áldozat" ebben az erkölcsös, val-
lásos faluban?

A megoldáshoz később maga a kapitány segítette a
tépelőket. Kirobbant az ámbitusra, két, hatalmas marká-
val paskolva az arcát, kiabált: "Nye kleba, nye vodu...
Sarkadiné." — majd visszament a szobába. Nehéz eset.
Ugy látszik nem ez a fogára való falat — vakarták a fejüket
a kupaktanács tagjai.

Szépemlékű nagyanyám, aki a Franciska névre hall-
gatott, mindezt az ebédlő oda nyíló nyitott ablakából látta
és hallotta. Mikor a kapitány eltűnt, férje-ura tiltó intése
dacára is kimerészkedett kis Gyurka fiával és azt mondta
a töprengőknek; "Láttam és hallottam a muszkát, kijövök
hát, hogy elmondjam, amit gondolok. Lehet, hogy nem asz-
szony, nem Sarkadiné, hanem sárgadinnye kell ennek a
nagydarab embernek". Hijnye asszony, de nagy az eszed!
Az lehet — tört ki nagy örömmel, a megoldás reményében
nagyapám. Nocsak fiam, — intézkedett sebtiben — ugorj te
is, hozzatok fel egy talicskára valót a hideg pincéből!

A mindenes-legény — és nem fehérnép — egy hatal-
mas tálcán vitt be neki felszeletelve és egészben egy halom
sárgadinnyét, amit, — mikor a legény a tálcával az ajtón

betolatott — kitörő örömmel fogadott, ismeretlen, de bizonyára elismerő szavakkal nyugtázott és azonnal nekilátott.

Azután minden elcsendesedett, csak a faluból hallatszott egy-egy ijedt sikítás. De másnap, komolyabb panasz nem volt a kozákokra. A lovak, minden szerűn beállítva a friss, első-kaszálású szénába, ugyancsak nem panaszkodhattak.

Kora reggel a kapitány — hogy mit mondott, azt nem tudni, — de melegen rázogatta nagyapám kezét, majd lóra ülve, Pásztó, Hatvan irányába felől érdeklődött. Ezt könnyű volt megérteni. Majd, hogy . . . inkább megmutatom, mint-hogy eltévedjenek, — gondolta nagyapám, ő is lóra pattant és elindultak. Apám is ott kocogott mellettük a kis póniján. A keresztútnál azután, a jó irányt felvéve, elköszöntek egymástól. De mint apám mesélte, útközben ha keveset is, de "beszélgettek". Ebből ő csak azt raktározta el, hogy Sarkadiné és sárgadinnye. Nagyapám tanítgatta a helyes kiejtésre a muszkát, s ezt ismételve, mindketten jóízűen nevettek.

Ilyen rövid megszállást és ilyen olcsó hadisarcot könnyen kibírt a szegény falu népe is.

No és . . . Sarkadiné sem került az egyébként jól megérdemelt máglyára.

Em.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

— Mielőbbi teljes gyógyulást kívánunk minden olvasónk nevében Nagy János bajtársunknak, aki szívgyengeség miatt már két ízben volt kénytelen kórházat igénybe venni.

De kívánjuk, hogy szolgálja a gyógyulást az a boldog családi esemény is, hogy e hó 28-án megszületett az első unoka, amihez külön is gratulálunk az érdekelteknek.

— Többek kérdésére közöljük, hogy igyekszünk kis, fél-évi lapunkat továbbra is életben tartani, de ehhez a bajtársak segítségére is szükségünk van! Nemcsak az anyagi hozzájárulást értjük a fokozódó nyomdai költségekhez, hanem használható cikkeket is kérünk! Igéret mindig van, de ha nem fut be, azzal nem lehet a lapot megtölteni. Bizonyára van minden, — csak pár évet szolgált — bajtársnak is olyan élménye a közbiztonsági szolgálatból, ami megérdemelné, hogy megörökítsük. Van bajtárs, aki már eddig 10 - 15 cikkel szerepelt a lapban, viszont sok olyan 10 - 20 évet szolgált, aki még egy sorral sem járult hozzá annak anyagához. Nemtörődömség, vagy csak lustaság? Győzzük le!

— Többen kívántak levélben Amerikából és Európából a szerkesztőségnek és valamennyi csendőr bajtársnak kellemes ünnepeket és boldog újesztendőt. Köszönjük és hasonlókkal viszonzunk!

— V.B. Sajnos, az E.É. I. sz.-ból nincs fölösleges példány.

— Közvetítjük elnökünk üzenetét. Kérjük olvasóinkat, hogy az alábbi címre — amely egyben az elnökünk és Közösségünknek is új címe — közöljék velünk azon otthon élő csendőr bajtársak, vagy csendőr özvegyek címét, korát, akiket nehéz életkörülményeik miatt segélyben részesíteni szükségesnek tartanak és javasolnak.

Cím: Molnár István, 15310 Detroit Ave. Lakewood, O. 44107. USA.

Boldog, békés újesztendőt kíván
a szerkesztőség.

TARTALOM

Karácsonyi gondolatok	1
Félévi beszámoló	3
Halottaink	4
Személyi változások a "MKCSBK"-ben	6
Udvari vadászat	6
Évfordulók	7
Póruljárt cseh zsványok	12
A TV és a bűnözés	14
Ujjlenyomat és Computer	17
Adatok a sorcsendőr zlj-ak történetéhez	19
Háborús emlék	21
Rövid hírek	26
A kozák kapitány és Sarkadiné esete	27
Szerkesztői üzenetek	31